

หลักการงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติด

ด้วยศาสตร์พระราชา

พิศมัย ทองเที่ยง *

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด

วันที่รับบทความ 21 มีนาคม พ.ศ.2562

วันที่แก้ไขบทความ 9 เมษายน พ.ศ.2562

วันที่ตอบรับบทความ 10 เมษายน พ.ศ.2562

บทคัดย่อ

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงของประเทศ ถ้าประชากรวัยแรงงานติดยาเสพติดประเทศชาติจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างไร กระทรวงแรงงาน กรุงเทพมหานคร และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดได้เล็งเห็นความสำคัญและความจำเป็นดังกล่าว จึงสนับสนุนกลไกในพื้นที่ความรับผิดชอบทำงานจิตสาธารณะในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบ จากหลักการงานจิตสาธารณะ ข้อค้นพบจากพื้นที่ และหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ด้วยหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา สานต่อสู่กระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว การทำงานด้วยจิตอาสา (จากหลักการทรงงานในหลวงรัชกาลที่ 9 สานต่อสู่การทำงานด้วยจิตอาสาในรัชกาลที่ 10) จึงได้สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะโดยให้เหตุผลเชิงอุปมาน เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่หลักการงานจิตสาธารณะสร้างแรงงาน มีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชา เริ่มจาก 1) การเข้าใจบทบาทหน้าที่และสภาพปัญหา 2) การเข้าถึงพื้นที่ สร้างการยอมรับ และความไว้วางใจ 3) การพัฒนาจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทำงานเครือข่ายในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน มุ่งหวังรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก จำนวน 1.1 ล้านคน และกลุ่มแรงงานนอกระบบ จำนวน 21.3 ล้านคน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มการทำงานของกลไกจิตสาธารณะในพื้นที่ด้วยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดสู่ความเป็นเลิศ ยั่งยืน และเหมาะสมกับบริบทสังคมไทย ซึ่งหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนนำองค์ความรู้ใหม่นี้ไปปรับประยุกต์ใช้ในการทำงานกับกลไกจิตสาธารณะเพื่อนำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ: จิตสาธารณะ, แรงงาน, ภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติด, ศาสตร์พระราชา

The Principles of Service Mind According to The King's Science to Create Narcotics Immuned Labors

Phitsamai Thongthiang *

Office of the Narcotics Control Board

Received 21 March 2019

Received in revised 9 April 2019

Accepted 10 April 2019

Abstract

The drugs are the obstacle of the national stability. If the people in the labor ages are addicted to the narcotics, it is hard to develop the country. Labor Ministry, Bangkok Office and Office of the Narcotics Control Board aim to respond this importance issue. So they support the mechanism in the responsible area of the service mind to protect and solve the narcotics of these groups in small factories and informal labor groups. In principles, that the fields and the working of his Majesty King Bhumibol Adulyadej the Great namely: understand, absorption and development transfers to his majesty Majesty King Maha Vajiralongkorn Phra Vajiraklochaoyuhua in the name "Volunteer working". These could be synthesized. It suggested, inductively, that the process of creating narcotics immuned labors with service mind begins as the followings; 1) the duty comprehension and the problems, 2) approaching area, acceptance and trustfulness, 3) the conscious development of network participation for protecting and solving the labor groups and campaigning to produce the immunity so as to protect and solve the drug's hindrances in the labor groups in the small firms for 1.1 million people and labor groups without systems for 21.3 million people which this has the objectives to increase the mechanism of service mind in the area by bringing the King's science to apply in the procedures as excellence, sustainability being suitable with Thai context which the concerning departments should have the policy to support this and take these to apply with the service mind in order to enhance Thailand to stability, civilization and sustainability.

Keywords: Service mind, Labors, Immunity against narcotics, The King's science

บทนำ

ปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงปลอดภัยของมนุษยชาติ (สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558; 1) ถ้าประชากรวัยแรงงานติดยาเสพติด ประเทศชาติจะพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างไร กระทรวงแรงงานได้เล็งเห็นความสำคัญของการป้องกันยาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กโดยในปี 2559 ได้ให้กลไกอาสาสมัครแรงงานเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กในพื้นที่ สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครมีเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขตได้รับมอบหมายภารกิจให้มีส่วนร่วมดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก ซึ่งกลไกทั้งสองเป็นกลไกจิตสาธารณะทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สำคัญในพื้นที่ และในปี 2562 ได้ขยายกลุ่มเป้าหมายการดำเนินการในกลุ่มแรงงานนอกระบบผ่านกลไกจิตสาธารณะ ที่ผ่านมากลไกอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขตลงพื้นที่ทำงานด้วยหัวใจดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กด้วยการรณรงค์ประชาสัมพันธ์แจกสื่อแผ่นพับ ให้ความรู้ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำเกี่ยวกับโทษพิษภัยยาเสพติด กฎหมายยาเสพติด แนวทางการป้องกันภัยจากยาเสพติด และแนะนำสถานบำบัดรักษายาเสพติดให้กับกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก ซึ่งการดำเนินงานของอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขตนี้สอดคล้องกับกระแสพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว (ในหลวงรัชกาลที่ 10) ที่เน้นการทำงานด้วยจิตอาสาทำความดีเพื่อแผ่นดิน ทั้งนี้ การพัฒนาภาวะผู้นำจะต้องพัฒนาการรับใช้ “...บริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์” (พีรเทพ รุ่งคุณากร, 2560;1112) โดยผู้มีจิตอาสาหรือจิตสาธารณะ จะเป็นจิตแห่งการให้ พร้อมทั้งจะเสียสละกาย ใจ สติปัญญา และเวลาทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ มีความสุขเมื่อช่วยเหลือผู้อื่น ทำกิจกรรม สิ่งต่าง ๆ ด้วยความสมัครใจ ไม่หวังผลตอบแทน มีความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ ยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และไม่ลำเอียง แสดงออกด้วยการให้ความช่วยเหลือ มีปวิยาจา ทำกิจกรรมที่ดี มีประโยชน์ และทำอย่างสม่ำเสมอ (เครือข่ายจิตอาสา, 2559)

โดยมีสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (สำนักงานป.ป.ส.) เป็นหน่วยงานกลางอำนวยความสะดวก สนับสนุน หนุนเสริมการทำงานของกลไกจิตสาธารณะ (อาสาสมัครแรงงาน ใน 76 จังหวัด และเจ้าหน้าที่สิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขต 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร) ส่งักัดกระทรวงแรงงานและกรุงเทพมหานครดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบโดยมุ่งหวังผลสู่นาคตให้แรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยปลอดภัยจากยาเสพติด

เพื่อให้การดำเนินงานของอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขต มุ่งสู่ผลสำเร็จที่เป็นเลิศ และยั่งยืน จากหลักการทำงานจิตอาสา ข้อค้นพบจากการลงพื้นที่ และ ศาสตร์พระราชาวาดด้วยหลักการเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา หลอมรวมเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่หลักการทำงาน จิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชามุ่งผลสู่ความเป็นเลิศ และยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อเติมเต็มการทำงานของกลไกจิตสาธารณะในพื้นที่ด้วยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาไปปรับ ประยุกต์ใช้ในการทำงานมุ่งผลสู่ความเป็นเลิศ ยั่งยืน และเหมาะกับบริบทสังคมไทย

วิธีการศึกษา

หลักการทำงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชามี รูปแบบการศึกษา และประชากรกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

รูปแบบการศึกษา

ใช้วิธีการลงพื้นที่ สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะทั่วไป (Generalization) โดยให้ เหตุผลเชิงอุปมาน (Induction Reasoning) เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่หลักการทำงานจิตสาธารณะ สร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชา

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

1) กลไกจิตสาธารณะ ได้แก่ อาสาสมัครแรงงาน 7,255 ตำบล จาก 76 จังหวัด และเจ้าหน้าที่ ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขต 50 เขต กรุงเทพมหานคร นำองค์ความรู้ใหม่หลักการทำงานจิต สาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชามาไปปรับประยุกต์ใช้ในการทำงาน ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอก ระบบ

2) มุ่งหวังรณรงค์สร้างภูมิคุ้มกันป้องกันยาเสพติดสถานประกอบการขนาดเล็ก จำนวน 284,769 แห่ง/แรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก จำนวน 1.1 ล้านคน และแรงงานนอกระบบ จำนวน 21.3 ล้านคน (สำนักพัฒนาการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติด, 2562 ; 49 และ 54)

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักการทำงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชามีแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หลักการงานจิตสาธารณะ

จิตสาธารณะ หรือ จิตอาสา สมัยก่อนใช้คำว่า อาสาสมัคร โดยจิตอาสา (Volunteer Spirit) หมายถึง

“จิตแห่งการให้ความดีงามทั้งปวงแก่เพื่อนมนุษย์ โดยเต็มใจ สมัครใจ อิ่มใจ ซาบซึ้งใจ ปิติสุข พร้อมทั้งจะเสียสละเวลา แรงกาย และสติปัญญา เพื่อสาธารณะประโยชน์ในการทำกิจกรรม หรือสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความสุขที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นจิตที่ไม่นิ่งดูดาย เมื่อพบเห็นปัญหา หรือความทุกข์ยากที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น...” (เครือข่ายจิตอาสา, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับพระราโชวาทของสมเด็จพระราชาธิบดีเอลิซาเบธที่ 2 แห่งสหราชอาณาจักร ทรงกล่าวถึงการทำงานของอาสาสมัครว่า อาสาสมัครไม่จำเป็นต้องมีเวลา พวกเขามีหัวใจ “VOLUNTEERS DO NOT NECESSARILY HAVE THE TIME; THEY HAVE THE HEART” (Elizabeth Andrew)

โดยกระบวนการสร้างจิตอาสา เริ่มจากการปลูกฝังจิตสำนึกให้ตระหนักถึงความสำคัญของการช่วยเหลือประชาชน มุ่งผลประโยชน์ส่วนรวม ทำงานสาธารณะทุกอย่างด้วยความสมัครใจ ไม่มุ่งหวังผลตอบแทน อุทิศกาย ใจ และเวลาเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวม โดยทั้งนี้สิ่งที่อาสาสมัครพึงมี คือ การมีความรักแบบเพื่อนมนุษย์ด้วยจิตใจที่มีพรหมวิหาร 4 แสดงการกระทำออกมาเป็นสังคหวัตถุ 4 รวมทั้งควรมีการสื่อสารที่ดี มีความคิดบวก (Positive thinking) รู้จักการขอบคุณการแสดงความคิดเห็น การให้กำลังใจ และการชื่นชมผู้อื่นอยู่เสมอ (เครือข่ายจิตอาสา, 2559) โดยหลักพรหมวิหาร 4 ประการประกอบด้วย

- 1) เมตตา: ความรัก และความปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข
- 2) กรุณา: ความสงสาร เห็นใจ และปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
- 3) มุทิตา: ความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข
- 4) อุเบกขา: การวางเฉย วางใจเป็นกลาง และไม่ลำเอียง

ซึ่งในพระไตรปิฎกกล่าวถึงผู้ที่เจริญพรหมวิหาร 4 ประการนี้ว่าเป็นผู้เสมอด้วยพรหม หรือด้วยเทวดา คือ มีจิตใจแห่งการให้ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539; 22/192/319)

หลักสังคหวัตถุ 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1) ทาน: การให้ และการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน
- 2) ปิยวาจา: การกล่าวด้วยวาจาที่ไพเราะ สุภาพ และอ่อนหวาน
- 3) อัตถจริยา: การทำความดี การประพฤติดี และการทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น
- 4) สมานัตตตา: การวางตัวเสมอต้น เสมอปลาย และเป็นกลาง

ซึ่งพระไตรปิฎก กล่าวถึง สังคหวัตถุ 4 ว่า

“ตถาคตเกิดเป็นมนุษย์สงเคราะห์ประชาชนด้วยสังคหวัตถุ 4 คือ (1) ทาน (การให้) (2) เปยยวัชชะ (วาจาเป็นที่รัก) (3) อัถตจจริยา (การประพฤติประโยชน์) (4) สมานัตตตา (การวางตนสม่ำเสมอ)” โดยทั้งนี้ ในการสงเคราะห์ด้วยสังคหวัตถุ 4 พระพุทธเจ้าทรงแสดงให้เห็นผู้สงเคราะห์ควรรู้ไว้ว่า “... ‘ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยทาน’ ก็สงเคราะห์ด้วยทาน รู้ว่า ‘ผู้นี้ ควรสงเคราะห์ด้วยคำพูดไพเราะ’ ก็สงเคราะห์ด้วยคำพูดอันไพเราะ รู้ว่า ‘ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการทำประโยชน์ให้’ ก็สงเคราะห์ด้วยการทำประโยชน์ให้ รู้ว่า ‘ผู้นี้ควรสงเคราะห์ด้วยการวางตัวสม่ำเสมอ’ ก็สงเคราะห์ด้วยการวางตัวสม่ำเสมอ...” (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539;11/210/170 และ 23/24/267)

นอกจากนี้การทำงานจิตสาธารณะยังควรมีขั้นตอนการดำเนินงานในการรณรงค์ที่เหมาะสม และการสร้างเครือข่ายกลุ่มแกนนำมีส่วนช่วยให้การทำงานจิตสาธารณะให้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างดี (เมธาวี จำเนียร, 2561; 59)

จะเห็นว่ากลไกจิตสาธารณะทำงานเพื่อสังคมเปรียบเสมือนพระพรหมที่มีจิตคิดปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ มีความยินดีเมื่อผู้อื่นมีความสุข และมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง แสดงออกด้วยการให้ความช่วยเหลือ ให้ความรู้ คำแนะนำปรึกษา ทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม และทำอย่างสม่ำเสมอ ทั้งนี้ กลไกจิตอาสาควรรู้ว่าผู้ใดควรสงเคราะห์ด้วยการให้ความช่วยเหลือ ด้วยคำพูดที่ไพเราะ ด้วยการทำประโยชน์ให้ และด้วยการวางตัวสม่ำเสมอเป็นสำคัญ โดยควรมีการรณรงค์ที่เหมาะสมและขยายการทำงานไปสู่แกนนำในลักษณะของเครือข่าย

การป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน

จากหลักการทำงานจิตสาธารณะมาสู่การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด กลุ่มแรงงานในพื้นที่ซึ่งมีแผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด พ.ศ. 2558 - 2562 ที่เกี่ยวข้อง 6 ยุทธศาสตร์ คือ ยุทธศาสตร์การป้องกันกลุ่มผู้มีโอกาสเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาผู้เสพยาเสพติด ยุทธศาสตร์การสร้างและพัฒนาระบบรองรับการคืนคนดีสู่สังคม ยุทธศาสตร์การสร้างสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันปัญหาหายาเสพติด ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชน และยุทธศาสตร์การบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มุ่งเน้นการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในวัยแรงงาน ส่งเสริมให้ผู้เสพยาเสพติดเข้าถึงบริการด้านการบำบัดรักษาฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ สนับสนุนให้ผู้ผ่านการบำบัดรักษามีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น กลับเข้าสู่สังคมอย่างมีศักดิ์ศรี มีการควบคุมพื้นที่เสี่ยง เพิ่มพื้นที่เชิงบวก เพื่อป้องกันปัญหาหายาเสพติด สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในพื้นที่โดยรอบสถานประกอบการ และพัฒนาบุคลากร การวิจัย วิชาการ องค์ความรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาหายาเสพติด (สำนักคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558; 21 – 44 และ 52 – 73)

โดยมีแผนปฏิบัติการป้องกัน ปราบปราม และบำบัดรักษายาเสพติดปี 2562 มีกรอบแนวคิด เชื่อมโยงร่างยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 และ แผนยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พ.ศ. 2558 - 2562 รวมทั้งร่างพระราชบัญญัติ ให้ใช้ประมวลกฎหมายยาเสพติด และประมวลข้อสั่งการระดับนโยบายของรองนายกรัฐมนตรีและ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นสำคัญ ซึ่งแผนที่เกี่ยวข้องกับ การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานมี 3 ด้าน คือ ด้านการป้องกันยาเสพติด ด้านการ บำบัดรักษายาเสพติด และด้านการบริหารจัดการ โดยมีแผนงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดกลุ่มแรงงาน และผู้ประกอบการ แผนงานการสร้างสภาพแวดล้อมระบบนิเวศด้วยการจัดระเบียบสังคม แผนงานสร้าง สภาพแวดล้อมระบบนิเวศด้วยการพัฒนาทางเลือก แผนงานค้นหาและนำผู้เสพเข้าสู่กระบวนการบำบัด ฟื้นฟู การดูแล และการบริการมาตรฐานทางเลือก แผนงานติดตามและช่วยเหลือให้กลับคืนสู่สังคม แผนงาน การสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แผนงาน พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลยาเสพติด แผนงานพัฒนานวัตกรรม การวิจัย วิชาการ และองค์ความรู้ ด้านป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด แผนงานพัฒนาบุคลากรด้านป้องกันและปราบปรามยาเสพติด แผนงานการสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์เชิงรุก และแผนงานพัฒนาระบบกำกับ ติดตาม และ ประเมินผล

โดยมีแนวปฏิบัติการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานปี 2562 ที่เกี่ยวข้องกับกลไกจิตสาธารณะ (อาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขต) มีการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- 1) อบรมให้ความรู้ สร้างภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดให้กับแรงงาน ผู้ประกอบการใน สถานประกอบการขนาดเล็ก และแรงงานนอกระบบ
- 2) ขยายเครือข่ายการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน
- 3) ดำเนินการพัฒนาศักยภาพเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่กลไกจิตสาธารณะ
- 4) รวบรวมพัฒนาฐานข้อมูลแรงงานนอกระบบ
- 5) อำนวยความสะดวก กำกับ ติดตาม และรายงานผลการดำเนินงานในกลุ่มแรงงานขนาดเล็ก และ กลุ่มแรงงานนอกระบบ

ที่ผ่านมาการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่มีปัญหา อุปสรรค และ ข้อเสนอแนะ ซึ่งข้อค้นพบจากการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานใน สถานประกอบการขนาดเล็กในพื้นที่พบว่าสิ่งที่สำคัญ คือ กลไกจิตสาธารณะควรเติมเต็มในการ ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในพื้นที่ ดังนี้

1) อาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตควรรู้จักบทบาทหน้าที่การทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของตนเพื่อความปลอดภัยและมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการทำงาน

2) อาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตควรรสร้างความคุ้นเคยความไว้วางใจให้กับเจ้าของสถานประกอบการและแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก ไม่ใช่มาเพื่อจับผิด แต่กลับเป็นการหนุนเสริมให้เจ้าของสถานประกอบการมีแรงงานที่มีศักยภาพ ผลผลิตได้มาตรฐาน และมีกำไรสูงสุดในการทำงาน พร้อมทั้งยังช่วยสนับสนุน หนุนเสริมให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ห่างไกล ปลอดภัยจากยาเสพติด ส่งผลให้ประเทศชาติมีเศรษฐกิจดี มีความเจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น

3) อาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตควรรสร้างการมีส่วนร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงานไม่ว่าจะเป็นเจ้าของสถานประกอบการ แรงงาน และประชาชน เปลี่ยนมุมมองความคิดว่า ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของทุกคนที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหา ซึ่งรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียวไม่สามารถดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงานให้แรงงานปลอดภัยจากยาเสพติดได้อย่างยั่งยืน ทุกคนต้องร่วมมือกันสอดส่องดูแล เฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงาน ยังผลให้ประเทศมีความมั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืน

จะเห็นว่าจากยุทธศาสตร์ แผนงาน แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกลุ่มแรงงาน และข้อค้นพบในพื้นที่ เห็นควรมีการทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของกลไกจิตสาธารณะ การลงพื้นที่ของกลไกจิตสาธารณะควรรสร้างความคุ้นเคยไว้วางใจ และสร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วมทำงานเครือข่ายป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงานโดยสิ่งทีกลไกจิตสาธารณะพึงมี คือ มีความปรารถนาให้แรงงานมีความสุข มีความปรารถนาให้แรงงานพ้นทุกข์ มีความยินดี เมื่อแรงงานมีความสุข และมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียง แสดงออกด้วยการให้ความช่วยเหลือแรงงาน มีปวิญาหาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ เข้าร่วมทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด และทำงานอย่างสม่ำเสมอ

หลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”

จากหลักการงานจิตสาธารณะ และข้อค้นพบในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กในพื้นที่เพื่อให้เกิดผลสำเร็จที่เป็นเลิศและยั่งยืนในการดำเนินการในพื้นที่ จึงได้ศึกษา ทบทวน กรอบแนวคิดหลักการทรงงานของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (ในหลวงรัชกาลที่ 9) มาประยุกต์ใช้กับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงานในพื้นที่ โดยมูลนิธิธัมมพัฒน์ (TSDF), (2561) ได้อธิบายความหมายของหลักการ “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ว่าเป็นหลักการทรงงานในการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อความเป็นเลิศและยั่งยืนโดยการเรียนรู้กระบวนการคิดบนรากฐานของความเข้าใจมนุษย์

การเข้าถึงข้อมูลเพื่อสร้างสรรค์ตอบสนองความต้องการอย่างเต็มประสิทธิภาพ และพัฒนาการทำงาน ด้วยความรู้และภูมิปัญญาที่มีอยู่ไม่จำกัด มีการทดลอง ปรับปรุงจนได้ ผลลัพธ์ที่ยั่งยืน และสามารถ ประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่รู้จัก ซึ่งสรุปสาระสำคัญในความหมายของหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ได้ ดังนี้

“เข้าใจ” เป็นการเข้าใจปัญหา สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจสังคม วัฒนธรรม และข้อจำกัดในพื้นที่

“เข้าถึง” เป็นการเข้าถึงความต้องการ เจตจำนง การได้รับการยอมรับ การได้รับความไว้วางใจ และการสร้างความร่วมมือได้

“พัฒนา” เป็นการพัฒนาการทำงาน โดยร่วมกันกำหนดการทำงานทั้งหน่วยงานและชาวบ้าน และเป็นการทำงานที่ผสานระหว่างการสนับสนุนนโยบายและคนในพื้นที่ ซึ่งเอื้อต่อความต้องการของ ชุมชน เป็นการนำสิ่งที่ประชาชนต้องการเติมเต็มให้เขาสามารถใช้ศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ โดยอยู่ บนรากฐานของความเข้าใจและเข้าถึงแล้วจึงพัฒนา

โดยแก่นหัวใจแห่งกระแสพระราชดำรัส “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” สุรพศ ทวีศักดิ์ เห็นว่าเป็น “ปรัชญาการทำงานเพื่อสังคมที่รวมพลังเป็นหนึ่งระหว่างปัญญา (สมอง) จิตวิญญาณ (หัวใจ) และทักษะ การบริหารจัดการเพื่อบรรลุสถานติ สมานฉันท์ และความเจริญที่ยั่งยืน” (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2561) และ การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งในเวทีการประชุมสหประชาชาติว่าด้วย เรื่องสิ่งแวดล้อมของมนุษย์ (UNCHE) ได้กล่าวถึงการพัฒนาที่ยั่งยืนนั้นจะอยู่ภายใต้กรอบคิด 5 เรื่อง หลัก (5’P) ThaipatInstitute, 2017 ได้แก่

- 1) People: ประชาชน
- 2) Planet: โลก
- 3) Prosperity: ความมั่งคั่ง
- 4) Peace: สันติภาพ
- 5) Partnership: ความเป็นหุ้นส่วน

ซึ่งสอดคล้องกับกระบวนการจัดการความรู้เกี่ยวกับการสร้างสังคมปลอดภัยเสถียรตามหลักพุทธศาสตร์ มี 4 รูปแบบ โดยรูปแบบประชารัฐร่วมใจด้านภัยยาเสพติดในภาคใต้ จะยึดหลักการเข้าใจ เข้าถึง และ พัฒนา (นิภาภัทร อยู่พุ่ม และคณะ, 2561; 242)

จะเห็นว่าแก่นสาระสำคัญของหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” และกรอบคิดการพัฒนา ที่ยั่งยืน 5 เรื่องหลักมีกระบวนการทำงาน เริ่มจากจิตสาธารณะทำงานด้วยหัวใจและปัญญา “เข้าใจ” บทบาทหน้าที่ เข้าใจปัญหา สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และข้อจำกัดในพื้นที่ “เข้าถึง” พื้นที่ ความต้องการ เจตจำนง การยอมรับ ความไว้วางใจ และ “พัฒนา” สร้างจิตสำนึกการมีส่วนร่วม

ประชาชนทุกคนหลอมรวมกับการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก เพื่อเกิดสันติภาพความมั่งคั่งของประชาชน และโลก โดยมีพื้นฐานการเป็นหุ้นส่วนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก และกลุ่มแรงงานนอกระบบ

หลักการดำเนินงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชา

จากหลักการงานจิตอาสา ยุทธศาสตร์ แผน แนวทาง ข้อค้นพบในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กในพื้นที่ และกรอบแนวคิดหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” อันเป็นหลักการดำเนินงานที่นำไปสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืนทำงานด้วยหัวใจ ด้วยจิตอาสาทำความดีเพื่อแผ่นดินตามพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว อันเป็นปัจจัยตัวชี้วัดสู่ความสำเร็จอย่างยั่งยืน จึงได้สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะโดยให้เหตุผลเชิงอุปมาเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่หลักการงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชา เริ่มจากกลไกจิตสาธารณะ

เข้าใจบทบาทหน้าที่ สภาพปัญหายาเสพติด

ในการทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก และกลุ่มแรงงานนอกระบบสิ่งสำคัญอันดับแรก คือ อาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตที่ทำงานด้วยหัวใจปรารถนาให้แรงงานมีความสุข ปรารถนาให้แรงงานพันทุข์ ยินดีเมื่อแรงงานมีความสุข และมีใจเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติแก่แรงงานทุกคน โดยเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเองว่าทำงานด้านป้องกันยาเสพติด ไม่ใช่ปราบปรามยาเสพติด เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขต

โดยหน้าที่สำคัญของอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตในการดำเนินงานป้องกันยาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบ ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือแรงงานด้วยการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมมีปิยวาจาให้ความรู้เกี่ยวกับโทษพิษภัยของยาเสพติด การชักชวนให้เจ้าของสถานประกอบการแรงงานแสดงเจตจำนงเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด การให้คำแนะนำ คำปรึกษา เกี่ยวกับแนวทางการป้องกันตนเองไม่ให้เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด สถานที่บำบัดรักษา และกฎหมายยาเสพติด รวมทั้ง การให้กำลังใจผู้เสพ ผู้ติด หรือผู้ค้ายาเสพติดที่กลับตัวมาเป็นคนดีให้เขามีที่ยืนในสังคม เข้าร่วมทำกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยลงมือดำเนินการดังกล่าวข้างต้นอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ

นอกจากนี้ ในการลงพื้นที่ของอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตนั้น สิ่งสำคัญจะต้องเข้าใจสภาพปัญหายาเสพติดในพื้นที่เป็นอย่างดีว่าปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นมีสาเหตุ

มาจากอะไร สภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และข้อจำกัดในพื้นที่ เป็นอย่างไร มีอะไรบ้าง พร้อมทั้ง มีการกำหนดเป้าหมายในการลงพื้นที่เพื่อให้สังคมไทยปลอดภัยจากยาเสพติดด้วยแนวทาง สันติวิธี และกำหนดแนวทาง วิธีการดำเนินงานในการลงพื้นที่เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด กลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบด้วยแนวทางสันติวิธี

เข้าถึงพื้นที่ สร้างการยอมรับ และความไว้วางใจ

เมื่ออาสาสมัครแรงงาน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขตทำงานเพื่อแผ่นดินได้เข้าใจ บทบาทหน้าที่และสภาพปัญหายาเสพติด จากนั้นกลไกจิตสาธารณะต้องเข้าถึงพื้นที่ เข้าถึงความต้องการ ที่แท้จริงภายในใจของแรงงาน เจ้าของสถานประกอบการในพื้นที่ สร้างความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในพื้นที่

โดยอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขต ต้องสร้างความเข้าใจ และความไว้วางใจว่าตนมาทำงานเพื่อช่วยทำให้เจ้าของสถานประกอบการมีแรงงานที่มีคุณภาพ ศักยภาพในการทำงาน ผลผลิตดีได้มาตรฐานช่วยให้เจ้าของสถานประกอบการได้ผลกำไรมากขึ้น และ มาเพื่อส่งเสริม สนับสนุนให้แรงงานมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ห่างไกล ปลอดภัยจากยาเสพติด หรือ เมื่อแรงงานหลงเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ก็มีโอกาสกลับมาเป็นคนดีที่มีเกียรติในสังคม ด้วยการสนับสนุน หนุนเสริม คอยให้ความรู้ คำแนะนำ คำปรึกษาแก่แรงงาน เกิดเป็นภูมิคุ้มกันภัยจากยาเสพติดให้กับ แรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบ

พัฒนาจิตสำนึกการมีส่วนร่วม ด้วยพลังประชารัฐร่วมใจ ปลอดภัยยาเสพติด

เมื่ออาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขต ได้เข้าใจบทบาท หน้าที่ สภาพปัญหา ยาเสพติด และเข้าถึงพื้นที่ สร้างความคุ้นเคย การยอมรับ และความไว้วางใจแล้ว จะต้องสร้างการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยการพัฒนาจิตสำนึก การมีส่วนร่วมให้เกิดกับแกนนำ แรงงาน เจ้าของสถานประกอบการและประชาชนในพื้นที่โดยรอบ เกิดเป็นพลังเครือข่ายที่สำคัญในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถาน ประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบด้วยพลังประชารัฐร่วมใจ แรงงานปลอดภัยยาเสพติด โดยมีฐานคิดว่าปัญหายาเสพติดเป็นปัญหาของทุกคนที่จะต้องร่วมกันแก้ไขปัญหาลำพังภาครัฐฝ่ายเดียว คงทำไม่สำเร็จ ต้องอาศัยพลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วนช่วยกันผนึกพลังประชาชนร่วมกับภาครัฐ (พลังประชารัฐ) ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่ม แรงงานนอกระบบ

โดยการดำเนินการดังกล่าวทั้งหมดของกลไกจิตสาธารณะนี้ส่งผลให้ประเทศไทยมีความมั่นคง ประชากรวัยแรงงานมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มั่งคั่งประชากรวัยแรงงานมีศักยภาพสามารถ

แข่งขันสร้างเศรษฐกิจและสังคมแห่งอนาคตด้วยทุนทางปัญญา และยั่งยืนประชากรวัยแรงงานทุกคน
รับผิดชอบต่อสังคมส่วนร่วมมุ่งผลประโยชน์เพื่อส่วนรวมและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในหลักการดำเนินงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วย ศาสตร์พระราชา

หลักการดำเนินงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชาจะ
ประสบความสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีต้องอาศัยปัจจัยแห่งความสำเร็จ ประกอบด้วย

1) มีการทำงานด้วยจิตสาธารณะ อาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและ
สุขภาพเขต ทำงานด้วยหัวใจ มีความรัก ปรารถนาให้แรงงานมีความสุข ปรารถนาให้แรงงานพ้นทุกข์
ยินดีเมื่อแรงงานมีความสุข และมีใจเป็นกลางไม่ลำเอียงช่วยเหลือแรงงานทุกคนเท่าเทียมกัน ด้วยการ
ให้ความช่วยเหลือแรงงานที่มีปัญหาเสพติดดำเนินการณรงค์ประชาสัมพันธ์ แจกสื่อที่เหมาะสม ให้ความรู้
โทษพิษภัยยาเสพติดแก่แรงงานอย่างสม่ำเสมอ ให้คำแนะนำปรึกษาแนวทางป้องกัน สถานที่บำบัดรักษา
ยาเสพติดแก่แรงงาน และเข้าร่วมกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยดำเนินการดังกล่าว
ข้างต้นอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

2) มีการอบรมพัฒนาศักยภาพกลไกจิตสาธารณะอย่างต่อเนื่อง โดยสอดแทรกความรู้
การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับการพัฒนาศักยภาพที่จำเป็น เช่น อบรมพัฒนา
ศักยภาพทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการสอนงานที่มีประสิทธิภาพ ทักษะการให้คำปรึกษา
ที่ดีมีประสิทธิภาพ ฯลฯ

3) มีการขับเคลื่อนงานในลักษณะ 3 เสา

3.1) หน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน หนุนเสริมหลักการดำเนินงานจิตสาธารณะ
สร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชามุ่งผลสำเร็จสู่ความเป็นเลิศและยั่งยืน

3.2) กลไกจิตสาธารณะในพื้นที่ ได้แก่ อาสาสมัครแรงงาน 76 จังหวัด และเจ้าหน้าที่
ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขต 50 เขต ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร นำองค์ความรู้ใหม่หลักการดำเนินงาน
จิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชา เติมเต็มการทำงานป้องกันและ
แก้ไขปัญหายาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กที่ทำอยู่เดิมและขยายกลุ่มเป้าหมาย
เพิ่มในกลุ่มแรงงานนอกระบบให้มีเป้าหมาย ทิศทาง แนวทางในการทำงานมุ่งผลสำเร็จที่เป็นเลิศและ
ยั่งยืน

3.3) เจ้าของสถานประกอบการ แรงงาน และประชาชนในพื้นที่โดยรอบ มีส่วนร่วม
ดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและ

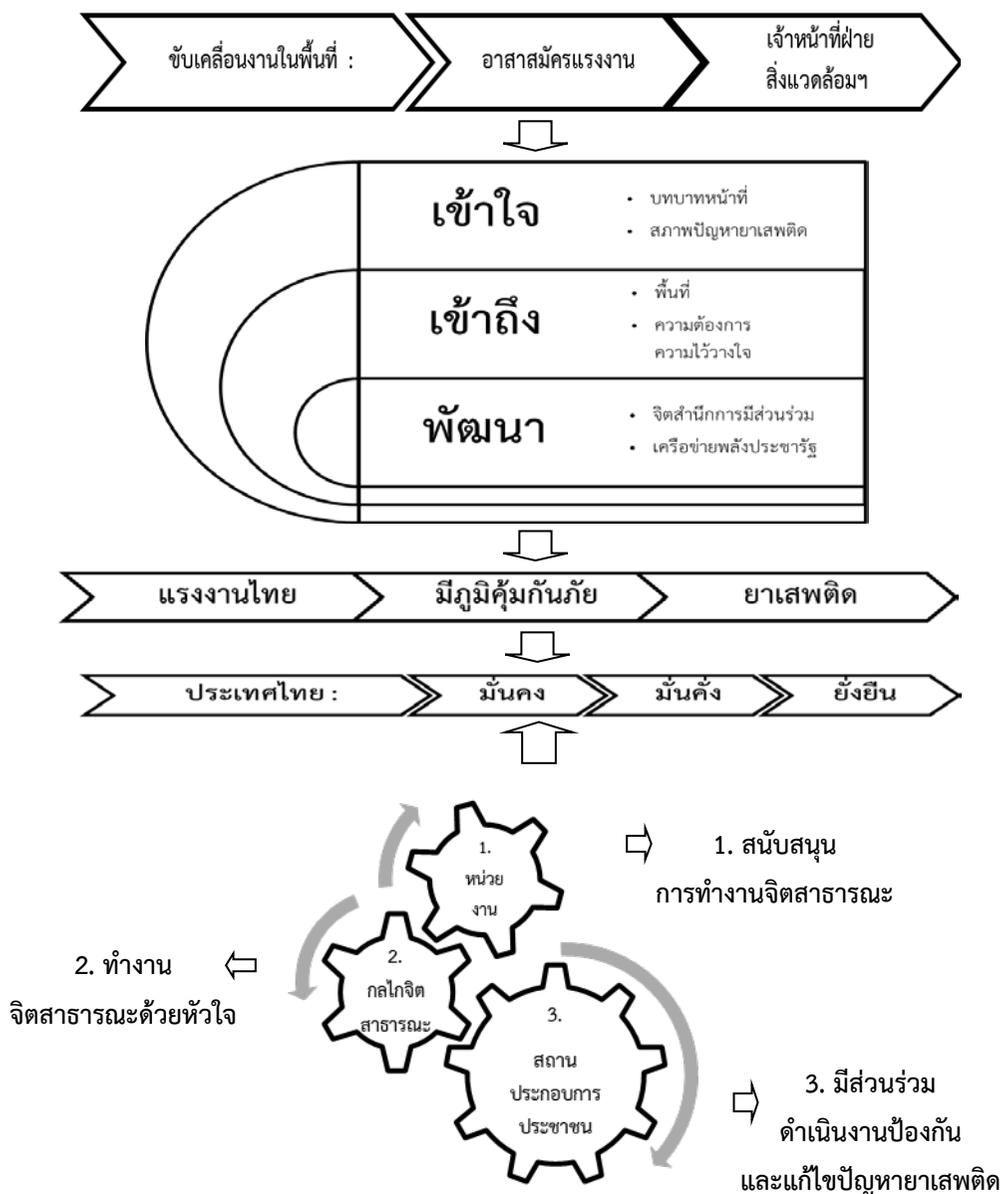
กลุ่มแรงงานนอกระบบตามหลักการงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติด ด้วยศาสตร์พระราชาศาสตร์เพื่อความสำเร็จที่เป็นเลิศและยั่งยืน

4) มีการจัดเวทีสร้าง พัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงาน สำนักแรงงานจังหวัด/ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาล จัดเวทีสร้างจิตสำนึกการทำงานเพื่อสาธารณะไปสู่ประชาชนในชุมชน หรือ แรงงาน หรือเจ้าของสถานประกอบการที่มีจิตสาธารณะอาสาเป็นเครือข่ายการทำงานช่วยอาสาสมัครแรงงานและเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขตดูแล ประชากรวัยแรงงานในพื้นที่หมู่บ้าน/ชุมชนหรือในสถานประกอบการในพื้นที่

5) จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปบทเรียนการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จ ทุกปีให้ สำนักงานแรงงานจังหวัด ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขาภิบาลเขตจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รับฟังปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะจากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด พร้อมทั้งสรุปบทเรียนการดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จของกลไกจิตสาธารณะด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดเพื่อเป็นแบบอย่างขยายต่อยอดบทเรียนการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานที่ประสบความสำเร็จสู่พื้นที่อื่น ๆ

แผนผังความสัมพันธ์หลักการทำงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติด
ด้วยศาสตร์พระราชา

หลักการทำงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชา
สามารถสรุปแผนผังความสัมพันธ์ได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 1 หน่วยงานภาคีสนับสนุน/หนุนเสริม

ผลการศึกษา

ปัญหาเสพติดเป็นปัญหาความมั่นคงของประเทศ ถ้าประชากรวัยแรงงานติดยาเสพติดจะพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างไร จากมุมมองฐานคิดปัญหาเสพติดเป็นปัญหาของทุกคนที่จะต้องร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด กระทรวงแรงงาน กรุงเทพมหานคร และสำนักงาน ป.ป.ส. ได้เล็งเห็นความสำคัญเกิดเป็นจุดเริ่มต้นทำงานจิตสาธารณะของกลไกในพื้นที่ความรับผิดชอบ ดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก อันสอดคล้องกับพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ มหิศรภูมิพลราชวรางกูร กิติสิริสมบูรณอดุลยเดช สยามินทราธิเบศรราชวโรดม บรมนาถบพิตร พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว จากข้อค้นพบการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในพื้นที่ และหลักการทรงงาน “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (จากหลักการทรงงานของในหลวงรัชกาลที่ 9 สานต่อการทำงานด้วยจิตอาสาในรัชกาลที่ 10) จึงได้สังเคราะห์เพื่อหาข้อสรุปและข้อเสนอแนะโดยให้เหตุผลเชิงอุปมาน เกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ด้วยหลักการทำงานจิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยเสพติดด้วยศาสตร์ราชา โดยการทำงานในพื้นที่ควรเริ่มจาก 1) การเข้าใจบทบาทหน้าที่การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดของกลไกจิตสาธารณะและเข้าใจสภาพปัญหาเสพติดในพื้นที่ความรับผิดชอบ 2) การเข้าถึงพื้นที่เพื่อสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ และการยอมรับของเจ้าของสถานประกอบการ/แรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก และกลุ่มแรงงานนอกระบบ 3) พัฒนาจิตสำนึกการมีส่วนร่วมให้เกิดกับแรงงาน เจ้าของสถานประกอบการ และประชาชนในพื้นที่โดยรอบ ด้วยพลังเครือข่ายทำงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก และกลุ่มแรงงานนอกระบบ มีปัจจัยแห่งความสำเร็จ คือ 1) มีการทำงานด้วยจิตสาธารณะ 2) มีการอบรมพัฒนาศักยภาพกลไกจิตสาธารณะ 3) มีกลไกการขับเคลื่อนงานในลักษณะ 3 เสา 4) มีเวทีสร้างพัฒนาเครือข่ายการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงาน 5) มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สรุปบทเรียนการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จ มุ่งหวังให้มีการรณรงค์ให้ความรู้เพื่อสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก จำนวน 1.1 ล้านคน และกลุ่มแรงงานนอกระบบ จำนวน 21.3 ล้านคน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเติมเต็มการทำงานของกลไกจิตสาธารณะในพื้นที่ด้วยการน้อมนำศาสตร์พระราชามาปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดมุ่งผลสู่ความเป็นเลิศ ยั่งยืน และเหมาะกับบริบทสังคมไทย

ข้อเสนอแนะจากผลศึกษา

เพื่อให้การดำเนินงานสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก และกลุ่มแรงงานนอกระบบมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นำประเทศไทยไปสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ด้วยพลังประชารัฐ เห็นควรให้

ข้อเสนอเชิงนโยบาย

- ผู้บริหารหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนนำหลักการทำงาน จิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชาไปปรับประยุกต์ใช้ในพื้นที่

ข้อเสนอเชิงปฏิบัติการ

1) อาสาสมัครแรงงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขตควรนำหลักการทำงาน จิตสาธารณะสร้างแรงงานมีภูมิคุ้มกันภัยยาเสพติดด้วยศาสตร์พระราชาไปปรับประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็กและกลุ่มแรงงานนอกระบบในพื้นที่

2) เจ้าของสถานประกอบการ แรงงาน และประชาชนในพื้นที่โดยรอบควรมีส่วนร่วมดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกับอาสาสมัครแรงงาน เจ้าหน้าที่ฝ่ายสิ่งแวดล้อมและสุขภาพเขต

ข้อเสนอต่อการศึกษารั้งต่อไป

1) ควรมีการศึกษาต่อยอดหารูปแบบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก

2) ควรมีการศึกษาต่อยอดหารูปแบบแนวทางการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติดในกลุ่มแรงงานนอกระบบ

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

เครือข่ายจิตอาสา. (2559). *จิตอาสา คืออะไร*. สืบค้นเมื่อ 4 มีนาคม 2562, จาก www.volunteerspirit.org/?p=30165.

นิภาภัทร อยู่พุ่ม และคณะ. (2561). ยุทธศาสตร์บูรณาการเชิงพุทธเพื่อสร้างสังคมปลอดยาเสพติดในประเทศไทย. *วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์*, 5(1), 242.

พีรเทพ รุ่งคุณากร และคณะ. (2560). ภาวะผู้นำแห่งการรับใช้ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน : แนวคิดและทฤษฎีเพื่อการพัฒนา. *Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ*, 10(1), 1112.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. *พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

มูลนิธิมั่นพัฒนา. อินโฟกราฟฟิกโครงการถอดบทเรียนกระบวนการจัดการองค์ความรู้และสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาโครงการปิดทองหลังพระฯ จังหวัดน่าน วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

เมธาวิ จำเนียร. (2561) การสื่อสารเพื่อรณรงค์การมีจิตสาธารณะของเยาวชน. *มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์*, 35(2), 59.

สถาบันไทยพัฒน์. (2560). *SDG Business: Corporate Action on Sustainable Development (2017)*.

ส่วนป้องกันยาเสพติดในกลุ่มแรงงาน สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด. (2561). สรุปปัญหาอุปสรรคจากการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดกลุ่มแรงงานในสถานประกอบการปี 2560 จากการประเมินผลอาสาสมัครแรงงานปี 2560 รายจังหวัด. (อัดสำเนา) สุรพศ ทวีศักดิ์. หัวใจแห่งกระแสพระดำรัสของในหลวง “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”. สืบค้นเมื่อ 30 เมษายน 2561, จาก <http://www.carefor.org/content/view/1422/4/>.

สำนักพัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด กระทรวงยุติธรรม. (2562). *คู่มือแนวปฏิบัติการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในกลุ่มแรงงาน ปี 2562*.

สำนักยุทธศาสตร์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2558). *แผนยุทธศาสตร์ การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด พ.ศ. 2558 – 2562*.

ภาษาอังกฤษ

Andrew, E. VOLUNTEERS DO NOT NECESSARILY HAVE THE TIME; THEY HAVE THE HEART.